

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Antidecalogvs Theologico-Politicvs Reformatvs

Dript, Laurentius a

Paderbornae, 1672

Articvlvs X. Contra VI. & IX. Decalogi Praeceptum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13441

ARTICVLVS X.

*Continens laxitates sexti et noni
Decalogicorum Præceptorum
laxativas.*

I. **C**onjungimus utrumque hoc præceptum, quorum unum illicitum voluptatum carnalium usum, alterum verò eandem illicitam concupiscentiam damnat & vetat: illud dicendo non meechaberis, hoc verò non concupisces uxorem proximi tui: tanta enim amborum quemadmodum & septimi furtum, & decimi concupiscentiam rei alienæ vetantis est vicinitas & connexio, ut plures SS. Patres laborarint in assignanda inter illa diversitate: hinc S. Augustinus q. 71. in exodum: queritur, ait: quo differat, non furtum facies, ab eo, quod paulo post de non concupiscendis proximi rebus præcipitur non quidem omnis, qui rem proximi sui concupiscit, furatur, sed si omnis, qui rem proximi furatur, concupiscat: poterat in illa generalitate.

ralitate, ubi de non concupiscenda re proximi precipitur, etiam illud, quod ad furtum pertinet, contineri. Similiter etiam queritur, quid differat quod dictum est: non mœchaberis ab eo, quod paulo post dicitur: non concupisces uxorem proximi tui? in eo quippe, quod dictum est; non mœchaberis, poterat & illud intelligi, nisi forsitan in illis duobus præceptis non mœchandi & non furandi, ipsa opera notata sunt, in his vero extremis ipsa concupiscentia. Quæ tantum differunt, ut aliquando mœchetur qui non concupiscit uxorem proximi sui, cum aliâ aliquâ causâ illi miscetur: aliquando autem eam concupiscat, nec ei miscetur pœnam timens. Hæc Augustinus diversitatem utrorumq; præceptorum sufficienter assignans.

2. Sciendum est autem ex eodem S. Augustino: quod licet mœchia ex prima sua institutione adulterium, & mœchos non nisi adulteros designet, & significet, nihilominus etiam nomine mœchiæ fornicationem significari, teste illo Christi: *Quicumque uxorem dimiserit exceptâ causâ fornicationis facit eam mœchari.* Vbi vides fornicationem vocari, quod re ipsa adulterium est: Si enim

T 7   conju-

conjugata cum alio, quam legitimo suo marito carnaliter peccet, utique thorum matrimonialem violat, adeoque adulterium non fornicationem solum committit. Vnde ex his suppositis sic infert citatus S. August. Sed si furti nomine benè intelligitur omnis illicita usurpatio rei aliena: non enim rapinam permittit, qui furtum prohibuit: Sed utiq; à parte totum intelligi voluit, quidquid illicitè rerum proximi aufertur: profecto & nomine mœchia omnis illicitus concubitus, atque illorum membrorum non legitimus usus debet intelligi prohibitus. Et libro de decem chordis cap. 3. Dicitur tibi, inquit, non mœchaberis, id est, non ibis ad aliam aliquam præter uxorem tuam: Etenim qui simplicem fornicationem committit, ut ad eam, quæ non est sua uxor, adeoque transgressor est præcepti non mœchaberis. Cui conformiter Magister sententiarum l. 3. dist. 87. §. 9. Tertium præceptum est, inquit, non mœchaberis, id est, ne cuilibet miscearis, excepto fœdere matrimonij, à parte enim totum intelligitur. Nomine ergò mœchiæ omnis concubitus illicitus, illorumque membrorum non legitimus usus debet intelligi.

3. Nec solum sed & illiciti concubitus conjugum inter se hoc præcepto vetantur, cum quoque nomine illiciti concubitus veniant. Vt 1. Si copula post emissum votum castitatis exerceatur. 2. Si non sit naturalis sed sodomitica. 3. Si de industria interrumpatur, ut fœcunditas impediatur. 4. Si modus congregandi sit inordinatus. 5. Si sit immoderata cum periculo sanitatis propriæ aut prolis utero gerendæ vel gestæ. 6. Si sit ardens nimium, ut meretricius potius, quam matrimonialis affectus notetur: adulter est enim juxta *Hieron. lib. 6. in cap. 18. Ezech.* uxoris propria amator ardentior. In aliena quippe uxore inquit idem, omnis amor turpis est, in sua nimius. Sapiens vir iudicio debet amare conjugem non affectu, reget impetus voluptatis, nec præceptum feretur in coitum. Nihil est fœdus quam uxorem amare quasi adulteram. Certè qui dicunt se causâ reipublicæ & generis humani uxoribus jungi, & liberos tollere: imitentur saltem pecudes, & postquam uxorum venter intumuerit, non perdant filios, nec amatores se uxoribus adhibeant, sed maritos.

Hoc

Hoc sextum & nonum Decalogi preceptum, non minus laxant novitatum inventores, quam anteriora inter quos primo loco censendi, ij qui supra asserere ausi sunt, licere filio optare mortem patris, ad adipiscendam hereditatem: Matri mortem filiae, ut ejus sollicitudine & curâ liberetur: ij enim suis ibi positis principiis, consequenter asserere debent.

PROPOSITIO I.

Licet viro calibi optare mortem Mariti ad assequendam ejus uxorem.

PROPOSITIO II.

Licet uxorato optare mortem uxoris suae ad habendam aliam.

4. **S**I enim idcirco in prioribus tale desiderium, sit licitum, eo quod fiat intuitu boni assequendi, & non præcisè in quantum mors est malum optato; utique & in duabus post-

posterioribus tale desiderium quoque excu-
sari poterit, cum fiat ob bonum, quod op-
tans sibi sperat, sive illud sint divitiæ, sive
pulchritudo in futuro matrimonio fruenda,
sive aliud quid. Sed his futilibus ratiunculis
ad quartum Decalogi præceptum ex SS. Pa-
trum autoritatibus sat responsum est, ma-
ximè ex illo *S. Augustini: Illo vivo, quem vis
mori te homicidam tenet Deus in corde, & al-
tero notissimo Christi Domini, qui viderit
mulierem ad concupiscendam eam, jam moe-
chatus est in corde suo.*

Jam allegatis autoribus succedunt illi
qui audent & dicunt.

PROPOSITIO III.

*Finis solius delectationis in conjugatis, ne-
quidem veniale peccatum est.*

PAr enim ratio apud illos est pulchrum
prospectare campum, fragrantem ro-
sam odoratui ob voluptatem admovere, sua-
vi melodiæ liberare aures dare, ac uxorem so-
lius delectationis causa cognoscere; Sed re-
clama

clamat his sacra scriptura, reclamant ipsi
 met instituti matrimonij finis, reclamant de-
 nique *S. Augustinus*, & alij *SS. Patres*: ambo
 priora *S. Augustinus* lib. de bono conjugali
 cap. 6. Sub compendio proponit his verbis:
conjugalis concubitus, ait: generandi gratia
 non habet culpam, concupiscentia vero satian-
 de, sed tamen cum conjugate propter fidem tho-
 ri, venialem habet culpam: & cap. 7. reddere ait
 debitum conjugale nullius est criminis, exige-
 re autem ultra generandi necessitatem, culpa
 venialis. Et cap. 10. certè ait: jam dubitare fas
 non est; nuptias non esse peccatum. Non itaq;
 nuptias secundum veniam concedit *Apostolus*:
 nam quis ambigit absurdissimè dici non eos
 peccasse, quibus venia datur? sed illum concu-
 bitum secundum veniam concedit, qui fit per
 incontinentiam, non solà causà procreandi, sed
 etiam aliquando nullà causà procreandi,
 quem nuptia non fieri cogunt, sed ignoscim-
 petrant: Si non sit nimius, ut impediatur quæse-
 posita esse debent tempora orandi: nec immu-
 tetur in eum usum qui est contra naturam,
 concubitus enim necessarius causa generandi
 inculpabilis, & solus ille nuptialis est: ille autem
 quis

qui ultra necessitatem istam progreditur, jam non rationi sed libidini obsequitur.

6. Et tandem *serm. 63.* *Ceterum inquit,* qui uxoris carnem amplius appetit quam prescribit limes ipse liberorum procreandorum causa, contra ipsas tabulas facit, quibus eam duxit uxorem. Nisi ad hoc dentur ad hoc accipiantur uxores, quis sanâ fronte det filiam suam libidini aliena? sed ut non erubescant parentes cum dant recitantur tabula: ut sint socii non lenones. Quid ergo recitatur de tabulis? liberorum procreandorum causâ. Consentit *Isidorus lib. 2. sent. cap. 40.* ubi ait, quosdam conjugale decus non pro gignendis filiis delectat. sed hoc pro turbulenta carnis & libidinosâ consuetudine appetunt. Et *lib. de offic. Eccles. cap. 19.* Illæ sunt certe nuptiæ inquit: quæ in conjugio non libidinem, sed prolem requirunt, neque enim sic institutæ sunt, ut carnis voluptatibus serviant: sed tantum ut, fructum propagationis querant. Nam & ipsæ tabule dotales indicant, quod causa procreandorum liberorum ducitur uxor: quando ergo quisq; luxuriose amplius vivit, quam necessitas procreandorum liberorum cogit: jam peccatum est: Imò
hæc

hæc est communis SS. Patrum sententia, ita enim sentiunt Cyril. Hierosol. catech. 4. *in corpore*. Chrysof. hom. 22. *in Genesim*. Isidorus Pelus. lib. 3. Ep. 46. Basilus de verâ virginitate. Cyrillus Alexand. lib. 15. *in adorat. de spirit. & veritate*. Gregorius lib. 12. Registr. Epist. 11. ad. 10. interrogat. Clemens Alexandrinus lib. 2. *pædagog. cap. 10.* ubi ait: *ne semina, ubi non vis tibi nasci, quod seminatum est, neque ullam omnino tange fœminam, præter tuam ipsius uxorem, ex quâ solâ tibi licet carnis voluptates percipere propter legitimam successionem: hæc enim sola rationi sunt legitima.* Et innumeralij tam Patres, quam Scholastici, ut Henricus Riquet, merito eam antonomastice vocant Patrum sententiam.

Prioris assertionis invectoribus, longe gravius illi alliserunt, qui adulterium non esse, quando compars in copulam cum tertio consentit, & juri suo, vel quasi renunciat asseverare sunt ausi: sit proinde.

PROPOSITIO IV.

Copula cum conjugata consentiente marito, non est adulterium.

7, **E**X quo assertor consequenter infert, non esse necesse in confessione dicere se commisisse adulterium, sed esse fornicatum: verum propositionem hanc Anno 1653. ad instantiam Archiepiscopi Mechliniensis censuravit, Schola Theologica Lovanensis, ac diu ante quasi prævertens censuravit & condemnavit Doctor Gentium Apostolus Paul. ad Rom. c. 7. inquit: *Quæ sub viro est mulier, vivente viro allegata est legi. Si autem mortuus fuerit vir ejus, liberata est à lege viri, ut non sit adultera, si fuerit cum alio viro.* Igitur teste Apostolo, ut mulier dicatur adultera, nil aliud requiritur, quam ut vivat vir ejus, cum ergo viro consentiente is adhuc vivat, utique consensu non obstante mulier cum alio concumbens adultera erit: cum Apostolus expresse dicat vivente viro vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro: nec ullam apponat clausulam limitantem de consensu, vel dissensu mariti. Accedit, quod ex *D. Thoma 2.2. q. 154. a. 8. in corpore. Adulterium non sit aliud, quam accessus ad alienum thorum.* Ad quem indubiè accedit, qui alterius uxori miscetur, sive id fiat consentiente, sive dissentien-

sentien-

sentiente marito, cum per hoc mulier non
 desinat esse thori, cuius antea erat. Quid
 expendens genuinus Doctoris Gentium di-
 scipulus S. Augustinus lib. 2. de adulterinis
 conjugis cap. 9. mulier ait alligata est, quam-
 diu vir ejus vivit: Ergo consequenter, & vir
 alligatus est, quamdiu mulier ejus vivit. Hec
 alligatio facit, ut aliis conjugi sine adulterina
 copulatione non possint. & cap. 12. alludens ad
 illud, qui dimissam à viro duxerit, mœcha-
 tur: *Quomodo mœchatur* ait: nisi quia illa,
 quam duxit, eo vivente à quo dimissa est, adhuc
 uxor aliena est? si enim jam sua non alie-
 na miscetur uxori, utique non mœchatur: mœ-
 chatur autem: aliena ergo est, cui miscetur.
 Imò tantum abest, ut consensus mariti adul-
 teram adulterio absolvat, quin potius con-
 sentientem eodem crimine involvat, & ejuf-
 dem poenæ se reum faciat: nec ullus hic suf-
 fragatur temporalis, vel alterius commodi
 prætextus: nam non ideo ait S. August. men-
 dacium putandum est non esse peccatum, quia
 possumus aliquando alicui prodesse mentiendo:
 possumus enim & furando aliquando alicui
 prodesse: si pauper, cui palam datur, sentit com-
 munitur

modum, & dives, cui palam tollitur, non sentit incommodum nec ideo tale furtum quisquam dixerit non esse peccatum: Possimus & adulterando prodesse, si aliqua nisi ad hoc ei consentiatur, appareat amando moritura, & si vixerit pœnitendo purganda: nec ideo peccatum negabitur esse tale adulterium.

His de adulterio dictis restat, ut quoque de illis, quæ alia vitia carnis concernunt scilicet fornicationem & vitia contra naturam paucis differamus. Primum quidem laxant iij, qui viam quodammodo sternunt ad fornicationem, aliaque vitia carnis & docent.

PROPOSITIO V.

Osculum precise, ut est actus carni delectabilis & remote disponens ad seminationem, tantum est veniale.

8. **H**anc sententiam virtualiter quasi condemnavit Anno 1666. felicis Record. Alexander VII. dum hanc. Est opinio probabilis, quæ dicit tantum esse veniale, osculum

luna

lum habitum ob delectationem carnalem, & sensibilem, qua ex osculo oritur, secliso periculo consensus ulterioris & pollutionis, ut scandalosam damnavit & prohibuit. Improbatur illam Lessius de jure & justitia lib. 4. cap. 3. art. 12. n. 59. qui postquam fundamenta contraria sententiæ retulisset, subjungit: Verum communior sententia est, in istis esse peccatum mortiferum: quæ & mihi probatur in praxi, tum quia communior, tum quia tutius est, ut omnia ista, quam maxime vitentur, tum quia sæpe est periculum ulterioris consensus, & morose delectationis, vel etiam pollutionis ratione temperamentis, aut peculiaris dispositionis corporis, quam ob causam expedit in hujusmodi non esse laxum. Et quidem prudentissime. Quis enim tam intelligens, qui delectationem ex contactu personæ sequioris sexus, ut fit in osculo, aliisque contactibus proveniente perfectè distinguere valeat, an sensibilis sit, an venerea? certè sæpe credo sensibilem judicari, & verè veneream esse: nec ad hoc requiritur, quod in partibus genitalibus semper inordinatus motus oriatur: cum impudicus aspectus sæpe detur, qui peccatum

peccatum mortale sit, emanante nihilominus illicito motu, & quidem sæpe ob naturæ debilitatem, vel indispositionem. Vnde Lessij sententia placet *Laymanno lib. 3. sect. 4. m. 14.* ubi hanc inter tactum & visum differentiam assignat, quod tactus puta amplexus, oscula &c. magis propinquè tendunt ad concubitum, ideoque delectatio sensibilis, quæ ex tactu voluntariè percipitur, ordinariè est venerea & mortalis. At verò visus, seu aspectus mulieris propinquè non tendit ad concubitum, & delectatio, quæ ex aspectu pulchritudinis percipitur, potest, & sæpe solet esse non venerea, ut si quis mulieris pulchritudinem contempletur, ob solam curiositatem, erit culpa venialis; sin verò ideo contempletur, ut Dei Authoris potentiam admiretur, nullum peccatum erit per se loquendo. Allegatæ jam propositioni sequens assimilatur.

PROPOSITIO VI.

Contactus uberum persona sequioris sexus ex levitate, aut joco est solum peccatum veniale.

V

9. Non

9. **N**ON est hic sermo de contactu, qui fit medendi, aut simili de causa, sed de illo, qui est inter virum & foeminam, sive illi liberi, sive ligati sint, absque ulla necessitate, ex joco & levitate factus, hunc quidam à mortali excusare conantur, & quod talis contactus absque intentione delectationis venereæ fieri possit. Sed hoc fundamentum explodit *Laymannus* loco citato n. 10. ubi ait: neque refert, quod tales tactus ad carnalem concupulam intentione operantis saepe non referantur: quia suapte naturâ eo spectant, ac tendunt, tanquam viae, dispositiones, incitationes, ideoq; mortalia esse solent inter personas nullo legitimo conjugij, aut sponsaliorum foedere junctas. Hic quoque notandum est: quod si talia oscula, vel contactus fiant inter personas sanguine junctas: vel ejusdem sexus, conjugatas, Religiosas vel Ecclesiasticas in sacris constitutas &c. specialem adhuc assument malitiam, in quantum ex naturâ suâ, tanquam dispositiones ad incestum, sodomiam, adulterium, vel sacrilegium ordinantur.

Melior proinde Moralista fuit *Apostolus* qui pro similibus occasionibus suavitè fugavit.

fugit

fugite inquit fornicationem: cui conformiter S. Augustinus serm. 250. de tempore cap. 1. ergo inquit contra libidinis impetum, apprehende fugam, si vis obtinere victoriam. Et mox iterum cap. 2. Inter omnia ait Christianorum certamina sola duriora sunt praelia castitatis, ubi quotidiana est pugna, & rara victoria. Gravem castitas sortita est inimicum, qui quotidie vincitur & timetur. Et ideo se nemo falsa securitate decipiat, nemo de suis viribus periculose presumat, sed audiat Apostolum dicentem, fugite fornicationem. Et cap. 4. Iterum, iterumque ait rogo, ut diligentius consideremus, & quantum possumus, timeamus, quod Dominus in Evangelio dicit: Qui viderit mulierem ad concupiscendam eam jam &c. Pro qua re non solum ab extraneis mulieribus, sed etiam ab ancillis propriis refrænanda est, & secreta familiaritas & oculorum incauta fragilitas: ne impleatur in nobis, illud, quod Propheta terribiliter clamat: Intravit mors per fenestras vestras: Per quas enim fenestras mors ad animas nostras ingreditur, nisi per visum oculorum, & auditum aurium &c. Subscribit Magistro Augustino discipulus Doctor

Angelicus in cap. 6. prioris ad Corinth. lib. 3.
 Notandum ait: quod cœtera vitia vincuntur
 resistendo, quia quanto magis homo particula-
 ria considerat, & tractat, tanto minus in eis vi-
 venit, unde delectetur, sed unde magis anxie-
 tur, sed vitium fornicationis non vincitur re-
 sistendo, quia, quanto magis ibi homo cogitat
 particulare, tanto magis incenditur. Sed vin-
 citur fugiendo, id est, totaliter vitando cogita-
 tiones immundas, & quaslibet occasiones.

10. Quod periculum a quinque sensibus
 velut portis, quibus ad cor, quod velut arx &
 metropolis, via patet. Per quinque sensus
 ait Hieronymus lib. 2. contra Iovinianum, cap.
 7. quasi per quasdam fenestras vitiorum ad a-
 nimam introitus est: non potest ante Metro-
 polis, & arx mentis capi, nisi per portas eius ir-
 ruerit hostilis exercitus. Horum perturbatio-
 nibus anima pręgravatur, & capitur affectu,
 auditu, odoratu, sapore, tactu. Et Paulinus No-
 lanus Epist. 26. Quinque sensibus ait omnia
 præditi sumus, per quos aut vitam recipimus,
 aut mortem: de ipsis enim dolens Propheta, ve-
 nit, Mors introivit per fenestras, quas obstru-
 mus amore Dei, ut ad omnes istius mundi

mas & voces surdi simus, ac cœci. sepiamus au-
res nostras spinis contra linguam nequam, &
illecebrosa modulamina. Avertamus oculos
nostros, ne videant vanitatem: obstruamus &
nares nostras, ne de corruptione hujus sæculi
odorem mortis trahamus, neque per gustum il-
licem gula morbus irrepit, & concupiscentia-
rū cibus continentia robur enervet: neq̄, mol-
libus vestimentis corpori blandiamur, ne car-
neos tactus & amplexus illicitos, delicatis ma-
le palpata tegminibus membra disquatient.
Actandem Hugo de S. Victore serm. 35. lon-
gum inquit est, omnia assequi, per quæ constat
miseram animam ex suis sensibus infirmari.
Isti sunt quinque porticus piscina, quæ in
Evangelio commemorantur, in quibus jacebat
multitudo languentium. Vnusquisque enim
sensus tot servat languentes, quot appetituum
patitur corruptiones: sed quoties spiritus san-
ctus descendit in nos, & in nobis excitat grati-
am compunctionis, toties sanatur noster sensus,
& quacunq̄ detineatur infirmitate corruptio-
nis. Custodiamus sensus nostros, ne ingrediatur
per fenestras mors ad animas nostras.

Sed his de fugiendâ fornicatione defu-
giendis

giendis occasionibus de mortificandis quæ-
que per quas mors quasi per fenestras intrat
sensibus, non obstantibus consiliis, imò
mandatis: inventi sunt, qui occasiones pec-
cati luxuriæ non solum non damnent, sed
quodammodò suadeant: dum enim eas in
materiâ tam lubricâ, & ex naturâ suâ pluri-
mum attractivâ licitas asseverare audent: ex
consequenti quasi suadent: suadet enim,
quod in hac materiâ licitum asseritur: eorum
proinde sunt, quæ sequuntur.

PROPOSITIO VII.

*Licet querere directe occasionem proxi-
mam peccandi, pro bono spirituali aut
temporali nostro, vel proximi.*

PROPOSITIO VIII.

*Nemo tenetur vitare occasionem proxi-
mâ peccandi, cum magno suo detrimento.*

AD quam consequenter subsumit asser-
tor: unde nec concubinariis tenetur
dimit-

dimittere concubinam, quæ est ipsi utilis ad lucrandum bona temporalia mediâ negotiatione, vel etiam ad oblectamentum concubinarij, vulgo regalo, dum deficiente illa nimis ægre ageret vitam & epulæ tædio magno afficerent concubinarium, & alia famula ad id nimis difficilè inveniretur.

Vtramque hanc assertionem in se complectitur illa quæ sequitur.

PROPOSITIO IX.

Potest absolvi, qui in occasione proxima peccandi versatur quam potest, & non vult omittere, quinimò directe & ex proposito querit.

ii. **Q**uibus omnibus quid aliud intendunt Authores, quam suadere concubinatum? suadere libidinem, etiam spontaneæ & directe quærere? & voluntarie in peccatis perseverare? Hoc cœne est Dominico præcepto morem gerere? quo jubet abscindi & erui dextram manum pedem & oculum

culum scandalifantes? *Quam ob causam*
Chrysoft. hom. 17. in Matth. posuit dextram
adjecit manum? ut scilicet disceret non de
 membri esse sermonem, sed de his potius qui
 nobis familiaritate junguntur. Et si quidem tan-
 tum aliquem diligas, ut eo dextri oculi vice
 utaris, aut ita tibi quempiam putes esse utilem,
 ut eum dextro manus loco ducas, & hi tamen
 anima tua forsan incommodent, etiam illos in-
 quit abscinde à te. Et diligentius vim ipsam
 sermonis attende: non enim dixit discede à so-
 cietate talium, sed maximam separationem
 indicat: Erue inquit & projice abs te. Quod
 si dicas ex assiduo te cum mulieribus collo-
 quio, congressuque & convictu non admo-
 dum lædi. Respondet tibi Sapiens. Proverb.
 6. Abscondet quis ignem in sinu suo & vesti-
 menta non comburet? aut ambulabit quispi-
 am super carbones ignis, & pedes non combu-
 ret? Respondet tibi Magnus Basilius in con-
 stit. Monast. cap. 3. Hic de quo sermo, aut ma-
 ris nature particeps non est, & portentum est
 quoddam insolentissimum, & præter omnium
 opinionem admirabile. Respondet denique
 Doctor Mellifluus: cum foeminâ esse conuersa-
 ri &

vi & vivere, & foeminam non tangere, nonne plus est, quam mortuum suscitare?

Sed absurditatem summam allatarum propositionum in suis censuris manifestat *Schola Theologica Lovaniensis*, dum primam intitulat *falsam, temerariam, perniciosam, atq; ab auribus fidelium procul arcendam assertionem*. Secundam vero nominat præcedenti assertioni *consectariam, & similibus notis inurendam, quæ contineat præterea corollarium uti Epicureorum placitis consonam: ita Christianorum regulis (quibus manum, pedem & oculum quoque dextrum scandalisantem abscindere, atque à nobis abijcere præcipimur) consonum*: Et utramque censuram confirmavit *Censura Romana Anno 1666. ab Alexandro VII felic. record. fulminata*. Eandem censuram merentur sequentes.

PROPOSITIO X.

Non peccat frater sorori in domo parentum cohabitans, licet sit illis occasio peccandi.

V 5

Propo-

PROPOSITIO XI.

Famuli comitantes Dominum ad Domum concubinae, quo sine eis non iret, vel referunt literas internuncias & horant ad peccandum vel excubantes illis peccantibus, absolvi possunt, si ob temporale commodum id faciant.

12 **P**Rioris rationem hanc assignat Author, quia ejusmodi occasio, quamvis extrinseca, non est voluntariè assumpta. Cui accedit mos patriæ, & periculum diffamationis: quasi vero non possit aliis modis obviari tali & diffamationi, & mori patriæ: vel assumptione alterius status, vel peregrinatione, novo officio. &c. Posterioris ratio ipsimet inserta est eadem, quæ superiorum: scilicet commodum temporale, oblectamentum, negotiatio &c. Videntur quoque omnibus his patrocinari jurisperiti, qui concubinitum appellant coitum legitimum, ita Bartolus in l. penult. de concubinis, & quidam alii, sed

etiam

8 V

sed alia illorum mens est: nil enim aliud teste Covarruvia de sponsalibus p. 1. cap. 4. n. 6. volunt, quam legibus permitti & non puniri: ut enim in d. l. penult. dicitur, quia concubinatus per leges nomen assumpsit, extra legis poenam est. Unde melius diceretur, lege permissus, quam legitimus. Corrigit nihilominus Jus Canonicum in hoc jus civile, punitque tam in foro exteriori, quam conscientia. Rationes proinde horum Authorum omnium SS. Patrum & scholasticorum Doctorum hactenus in comuni approbatis fundamentis diametraliter contrariantur, dum judicant bona honoris & famæ, bonaque temporalia bonis animæ, delectationesque & oblectamenta carnalia bonis animæ, ejusque saluti præferenda, quibus merito illud Salvatoris nostri opponatur. *Nonne anima plus est, quam corpus?* & quid prodest homini, si famam conservet vel augeat, si carnis oblectamenta sectetur, si divitias & honores acquirat: paucis, *si universum mundum lucretur, & anima sua detrimentum patiatur? aut quam dabit homo commutationem pro animâ suâ?* sic quoque communis hucusque Do-

Etorum sententia fuit, cum, qui occasionem proximam peccandi deserere recusat, absolvi in confessione sacramentali non possit, cum tali desit propositum emendationis, quod essentialiter ad contritionem, vel ad contritionem partes essentielles sacramenti penitentiae requiritur.

His de illis, quæ ad fornicationem quodammodo disponunt dictis, jam alias de eadem laxitates audiamus.

PROPOSITIO XII.

Fornicatio secundum se nullam involvit malitiam, sed solum mala est, quia prohibita.

Et huic consentanea est sequens.

PROPOSITIO XIII.

Nulla ratione naturali ostendi potest, simplicem fornicationem esse malam.

13. **F**ornicationem ne quidem peccatum esse, olim docuerunt Hæretici: inter quos fuerunt *Nicolaitæ, Græci Schismatici teste Guidone, & nostris temporibus teste Florimundo Remundo de ortu progressu & interitu Hæreseos lib. 2. cap. 6. n. 2.* id docent *Anabaptista* omnem promiscuum concubitum, spiritu instigante permittentes, & patrantes. At Theologi quidam nostri temporis cum clarissimis S. Scripturæ testimoniis convicti id docere non audeant: peccatum quidem esse mortale admittunt, sed totam malitiam à prohibitione accipere asseverant. Quod peccatum & quidem mortale sit clarissimum est apud *S. Paulum*, qui *1. ad Corinth. 6.* *At nescitis inquit, quia iniqui Regnum Dei non possidebunt? nolite errare, neq; fornicarij, neq; idolis servientes, neq; adulteri, neq; molles &c. Regnū Dei possidebunt. Et ad Gal. 5. Manifesta sunt ait opera carnis; quæ sunt fornicatio, immunditia, impudicitia, luxuria &c. quæ prædico vobis sicut prædixi, quoniam, qui talia agunt, Regnum Dei non possidebunt. Et deniq; ad Ephef. 5. hoc autem scitote intelligentes, quod omnis fornicator, aut immundus &c. non ha-*

bet hereditatem in regno Christi, aut Dei. Ceterum est autem neminem à Regno Dei & cælo, nisi propter peccatum mortale excludi. Omnem nihilominus hanc malitiam à sola prohibitione oriri tam clarum cuidam Neoterico videtur: ut sententiam contrariam, quam tamen fatetur esse Doctoris Angelici, judicet omni rationi dissonam: & stando puræ & nudæ rationi, nequidem audeat nominare probabilem: eo quod sint nonnullæ objectiones, quibus ipse respondere non sciat, inter quas & hæc est: Fornicatio mortale peccatum est, etiam quæ à solutis commissa, at si staremus principiis *D. Thomæ*, aliquando esset licita ergo &c. Minorem, quæ in sensu & sententia *D. Thomæ* falsissima est, sic utique probare conabitur, quia potest fieri, ut aliquis fornicarius bene provideat prolis educationi, ergo tunc ex mente *D. Thomæ* erit licita. Sed non debuisset hic Author ob hanc rationem ab ipso *Doctore Angelico* diu ante refutatam, à communi doctrina discedere, & tantum ab Ecclesiâ approbatum Doctorem non solum inscitia, sed quasi argumenta rationi dissonant.

na adducat, & ita ratione non utatur argue-
re: *D. Thomas*, ut ostendat fornicationem
ex natura sua mala esse 2. 2. q. 154. a. 2. in corp.
hunc format discursum. *Cum fornicatio sit
concupitus vagus utpote præter matrimonium
existens, est contra bonum prolis educanda, &
ideo est peccatum mortale: quo posito prævi-
dens, & præoccupare volens à Martino à
Magistris de post primo inventam, & dein-
de à Neotericis repetitam retortoriam ob-
jectionem: nec obstat inquit, si aliquis forni-
cando aliquam cognoscens, sufficienter provi-
deat proli de educatione: quia id, quod cadit sub
legis determinatione, judicatur secundum id,
quod communiter accidit, & non secundum
id, quod in aliquo casu potest accidere. Per quæ
sufficienter eliditur proposita ex adverso
ratio, & ostenditur, quam temerarie illi, qui
vel non intellexerunt vel certe, quod magis
credendum est, intelligere noluerunt, ean-
dem taxent.*

14. Vnde *Dominicus Sotus lib. 5. de just.
& jure q. 3. a. 3.* Contrariam sententiam hac
censurâ ferit: *dicere fornicationem non esse
contra jus natura error est heresi proximus.*

Nam

Nam consequens inde protinus fieret, genibus ante legem scriptam non fuisse delictum, quin vero, neq; post scriptam, quia lege Moysaica non tenebantur neq; verò ratio, quam contra idem Author obmollitur, digna est morali Philosopho. At quippe hoc esse accidentarium fornicationi, quod male educetur, alaturque proles: nam potest fornicarius tum facultatem habere majorem quàm conjugatus, tum etiam propositum firmiter alendi, quin vero ditandi suos liberos. Non inquam hæc ratio digna est Philosopho: quin verò id, quod ipse dicit accidentarium est: hoc verò, quod nos dicimus conditioni vagi concubitus nativum. Nam ex naturâ rei, qui non sunt matrimonio juncti, non possunt bene alere prolem. Et re vera, si argutia Martini ullius esset momenti, tunc sequeretur matrimonialem conjunctionem non esse vinculum naturale: inde enim hoc habet, quod natura ejus est, ut sit bene educativa prolium. Et tamen usu nihilominus accidit, ut sæpe conjuges neque facultatem habeant, neq; verò voluntatem eas educandi. Est ergo actus existimandus ex naturâ, non ex accidente. Cum ergo dicimus bonam educationem matrimonio esse naturalem

naturalem, non autem fornicationi: non de actione loquimur, quæ utique impediri aliunde potest, sed de naturali potentia.

15. Idem convincit Argumentum à Leonardo Lessio propositum, & ab irrationabilibus animantibus desumptum, quæ si non sint humana potestate subacta, & libertate suæ naturali privata, invicem post actum generationis assistunt, ut inter aves, masculus & femella pro pullorum educatione simul nidificant, & masculus illi, quam suam reputat & pullis ab ea enixis in procurandis vitæ necessariis sollicitissime providet; quod utique signum est, de jure naturæ vagum concubitus, quem fornicatio per se inducit, esse illicitum. Unde citatus Lessius post adductum hoc & aliis D. Thoma fundamentis subjungit: *Hinc sequitur fornicationem jure naturæ non solum esse malam: sed etiam grave esse malum, & consequenter peccatum mortiferum, quia caret convenienti ordine & habitudine, quam natura requirit ad prolis educationem & perfectionem; qua habitudo est magni momenti, sicut & prolis bona instructio, ratione cujus fornicatio est contra charitatem proximi*
scilicet

scilicet prolis educanda. Quibus addi potest, quod in hoc fornicatio ab aliis peccatis carnalibus essentialiter distinguatur, vel enim quis est inordinatus in actu generationis, ne fiat, & est peccatum contra naturam; vel quia impeditur commodā institutio & promotio prolis usque ad statum perfectum, & est simplex fornicatio, vel fit, cum incongruā personā: quæ si sit propinqua affinitate vel consanguinitate, est incestus: si alteri junctas, adulterium: si sub potestate patris, stuprum, si renitente, raptus.

Sed omnes jam adductas laxitates superat illa, quam quidam in vitiis contra naturam docuit, dum ait.

PROPOSITIO XIV.

Mollities non est ex naturā suā mala, sed quia interdicta.

16. **A**Vthoris verba sunt: Si Deus mollitiem non interdixisset, nunquam esset mala. sæpe esset bona & aliquando obligatoria.

sub mortali, pro cuius confirmatione molli-
tiei prohibitionem comparat cum prohibi-
tione esus pomi vetiti in paradiso inquiring:
*Esus pomi alias indifferentem primis homi-
nibus interdixit Deus, quia voluit & potuit,
utpote rerum universalium Creator & Domi-
nus: seminis etiam effusionem inhihet: non quod
ipsa sit mala ante præceptum, sed quod ipse sit
Dominus, nos servi, ipse Creator, nos creatu-
re, ipsi competat præcipiendi auctoritas, nobis
obediendi gloria relicta sit.* Ex quibus conse-
ctarium est seclusâ prohibitione nullam
mollitiei inesse malitiam, adeoque illos, qui-
bus lex divina intimata non est, si volunta-
rie seipos polluant, toties quoties nullo
modo peccare.

Quod si objicias mollitiem ex naturâ suâ
impedire matrimonium quod est de jure
naturæ, adeoque ex consequenti quoq; con-
trariari juri naturæ, & ex naturâ suâ malum
esse: respondet ad hoc Author negando as-
sumptionem: *contrarium enim videtur in
Mahumetanis, quibus non solum mollities per-
missa sed & sodomia tolerata, & tamen non
fugiunt matrimonia, sed potius tot ducunt u-
xores,*

xores,

xores, quot alere possunt. Deinde esto bona se
 consequentia: Mollities permittitur, ergo ma-
 trimonia non erunt: quis ostendet esse malum
 nature, quod nulla sint matrimonia? multa fue-
 runt Respublica, quae bene gubernari credita,
 & tamen caruere matrimoniis. Graecam refor-
 mare contendebant Excellentissimi Philoso-
 phi, & inter alias politicas hypotheses uxorum
 communionem posuerunt; asserentes matrimo-
 nia non esse utilia, sed & politico statui perniti-
 oiosa. Meritò hic repetendum illud Cezallos
 scientia in homine abutente est tanquam gla-
 dius in manu furiosi: tanta est enim huius ar-
 gumenti turpitudine, ut ipsum Catholicae au-
 res horreant: ab impio nimirum Mahume-
 tanorum exemplo velle probare matrimo-
 nium non esse de iure naturæ & mollitiem
 non esse ex naturâ suâ malam, idque contra
 torrentem Doctorum. Sed ubi sunt illæ be-
 ne gubernatae Respublicæ, quæ matrimoni-
 um statui politico pernitosum iudicarunt?
 unde probatur Mahumetanis licitam esse &
 fuisse mollitiem ac sodomiam suppositâ per-
 missione, & illo committendo contra ius na-
 turæ & Deum non peccare, nec peccasse?

17
 tano
 cum
 turâ
 quia
 prox
 non
 pote
 tum
 non
 per p
 supra
 tum
 non
 citan
 tit, &
 pecc
 artic
 respo
 gnar
 cificio
 men
 mar
 ex na
 prio
 hæc

17. Relicto igitur spurcissimo à Mahometanorum exemplo sumpto argumento, secundo probat Author mollitiem non ex naturâ suâ, sed sola prohibitione malam esse: quia licet ad generationem & nativitatem proximius accedat embrio & infans ipse nondum natus, quam semen, nihilominus potest gravida mater contra animatum fœtum procedere, si aliter vitam conservare non possit: quanto magis decidere semen per pollutionem? Ecce insigne argumentû: supra idem Author, ut licitum faceret abortum & expulsionem fœtus, docebat eundem non animari antequam nasceretur, jam ut licitam faciat mollitiem, animationem admittit, & crudelem matris, contra eum, qui nihil peccavit, processum decernit. Sed ad hæc articulo præcedenti ad quintum præceptum responsum est sufficienter, quibus adde magnam inter expulsionem fœtus & feminis decisionem esse disparitatem, cum in hac vehemens libidinosa delectatio ad solam legitimam in matrimonio prolis generationem ex naturâ suâ ordinata immisceatur, quæ à priori abest: adeoque, si illa, non continuo & hæc licita erit.

Tertio

Tertio tandem id Author probare conatur, quia multi doctores dubitant, quid sit semen: certant & ad huc sub iudice lis est, alijs contendentibus esse sudorem: alijs spumam, alijs lac, alijs denique & plerique sanguinem esse contendunt; quis autem dicat contra naturam sudorem, spumam, sanguinem, lac & similia corporis nutrimenta, vel excrementa ex rationabili causâ decidere? Certe contrarium nullus dialecticus probare poterit, ergo nec ex simili rationabili causa non licere decidere semen quod plerique Doctores unam ex illis esse censent. Ecce rationem, quæ eo tendit, ut mundum mollibus & seminifluis impleat, & pollutionem, à qua hactenus multi indubie conscientia & peccati honore abstinerunt, suadeat: Quibus omnibus accedit, quod si solum jure positivo sit prohibita pollutio idem dicendum erit de fornicatione saltem in casu necessitatis: quemadmodum tali titulo divina mandata transgressi sunt *David* panes propositionis comedendo: *Machabei* in sabbatho pugnando & *discipuli Christi* sabbatho spicas colligendo: Sed ad hæc omnia sufficien-

ter su-

ter su-
quæ p-
mala
litie.

18.

mana
sem in
posse
niatur
tum ex
set: n
ipsius
his fir
mnibu
patefa
lio vek
corpor
ris cum
conjun
omnin
propag
consen
ctionu
tior et
juncta
ul

ter supra responsum est: argumenta enim, quæ probant fornicationem ex suâ naturâ malam esse, multo magis id probant de mol-
litie.

18. Certe vehementissima illa natura hu-
manæ in actum generationis vel decisionis
seminis inclinatio facile quemvis seducere
posset, ut nescio, quem vel morbi, ut præve-
niatur, vel sanitatis, ut conservetur prætex-
tum exquirat, quo suam turpitudinem excu-
set: nisi divinis mandatis, inferni timore &
ipsumet vitij fœditate cohibeatur. Vnde in
his similibusque materiis laxum esse, est o-
mnibus criminibus, & immunditiis ostium
patrefacere. Neque enim teste *Magno Basi-
lio* vehementior ulla, violentiorq; humanis
corporibus insita reperi potest libido, quam ma-
ris cum fœmina & fœmina vicissim cum mari
conjunctionis appetitus. Neque id mirum
omnino: nam cum is mortalium generi ad
propagandam sobolem divinitus esset datus,
consentaneum fuit, ut quod omnium in se fun-
ctionum caput in se contineret, huic vehemen-
tior etiam quasi impetus vis quadam esset ad-
iuncta. Et *S. Augustinus*: *Fragmen 3.* alludens
ad illud

ad illud

ad illud Apostoli, qui fornicatur in corpus suum peccat, videtur B. Apostolus inquit exaggerare voluisse fornicationis malum super omnia alia peccata, quae etsi per corpus committuntur, non tamen ita animum humanum concupiscentiae carnali efficiunt obstrictum & obnoxium: quemadmodum in solo opere fornicationis corporalis commisceri facit animum, vis ingens libidinis cum ipso corpore, & unum cum ipso quodammodo agglutinari, & deunitum esse in tantum, ut nihil aliud ipso momento & experimento hujus tam magni flagitij cogitare homini liceat, aut intendere, nisi quod sibi met addicit mentem, quam captivam subdit ipsa submersio: ut quodammodo videatur dictum esse: qui autem fornicatur in corpus proprium peccat, quia tunc fit proprie & familiariter servum corporis cor hominis fornicantis, maxime in tempore ipsius nequissima operationis: in tantum, ut ipse Apostolus inculcatus volens commendare hominibus cavendum hoc malum dixerit: Tollens ergo membra Christi faciam membra meretricis? Absit, an nescitis quoniam qui adheret meretricium corpus est? erunt inquit duo in carne una.

Nam quid

Numquid hoc posset dici de aliis atque aliis facinoribus hominum? liberum est enim animo humano in aliis quibuscunq; sceleribus & unum aliquid eorum operari: & eo ipso tempore alio cogitatione distendi, quod in fornicationis ipso opere atque tempore non licet animo ad aliud aliquid cogitandum liberum esse: sic enim totus homo absorbetur ab ipso & in ipso corpore, ut jam dici non possit, ipse animus suus esse, sed simul totus homo dici possit, quod caro sit & spiritus vadens & non rediens.

Jam adducta propositione legi naturali adhuc difformior est hæc.

PROPOSITIO XV.

Mollities, Sodomia, bestialitas sunt peccata ejusdem speciei infima.

19. **Q**uo posito non concesso sequitur consequenter, Primo: Sicut in sententia assertoris hujus mollities non est ex natura sua, sed propter prohibitionem solum mala, sic & sodomia ac bestialitas. Secundo:

X

cundo:

cundo: Non esse necesse in confessione dicere commisi mollitiem, sodomiam vel bestialitatem, sed sufficiet dicere procuravi mihi pollutionem: Circumstantias enim speciem non mutantem secundum Concilium Tridentinum non est necesse in confessione explicare. Tertio: Illos, qui legem positivam non acceperunt, ut Turcæ, Mahomerani, ac similes aliquod ex his tribus criminibus committentes nequaquam peccare, cum tamen constet sodomitas à crimine sodomix sic dictos, etiam ante legem Mosaicam datam à Deo ob hoc crimen vocatos pessimos, & igne de cœlo exustos: sed primus hujus sententiæ vel inventor vel resuscitator putat expedit potius conscientiarum securitati, & hujus vitij incutiendo horrore, si ejusdem, quam si diversæ speciei esse doceatur: horret enim animus committere scelus, quod ejusdem speciei est cum illo, quod Deus flammis de cœlo incensis flagellavit: Jusque civile & constitutio criminalis ignis poenâ multandum censent. Sed hic potius metuentium quod ex mollitie quam cupiditate victi, incitati etiam rationibus eorum, qui

vifum

visum §. præcedenti eidem patrocinantur, leve crimen existimant, ab illâ in alia ejusdem speciei devolvantur. Sed his non obstantibus tot tantisque pro eadem citatis Authoribus felic. record. Alexander VII. eandem inter alias condemnavit: ratioque à Lessio lib. 4. de Just. & Jure cap. 3. dub. 13. adducta convincit: notandum est inquit is, predictos modos speciei distingui, quia singuli continent peculiaritatem & distinctam turpitudinem repugnantem castitati, suntque pejores, quam reliquæ species luxuria.

Ad sextum hoc Decalogi Præceptum, tanquam cum mœchiâ eidem temperantiæ virtuti oppositum, reduci possunt tanquam libidinis fomenta, & incitamenta, peccata gula, & ebrietatis: quæ Authorem suum simili quodammodo afficiunt, teste Virgilio pœmate de Venere & Bacho.

Nec veneris nec tu vini capiaris amore,

Vno namque modo, vina venusque nocent.

Ut venus enervat vires, sic copia vini

Et tentat gressus, debilitatque pedes.

X 2

Multos

Multos cæcus amor cogit secreta fateri
 Arcanum demens detegit ebrietas.
 Bellum sæpe petit ferus exitiale cupido;
 Sæpe manus itidē Bacchus ad arma vocat.
 Prodidit horrendo Trojā venus improba bello
 Et faphytas bello, perdis facche gravi.
 Deniq; cum mentes hominum furiarit uterq;
 Et pudor & probitas, & metus omnis abest.
 Compeditibus venerem unclis constringe licū
 Ne te muneribus ladat uterq; suis.
 Vina sitim sedant, natis venus alma creandis
 Servit: finem horum transilisse nocet.

20. Certum est enim sine Cerere & libe-
 ro frigere venerem; Vnde Hieronymus Epist.
 22. ad Eustochium cap. 4. videas inquit alios
 pocula in tela vertentes, scyphum in faciem
 jacere conviva, alios scissis vestibus, in vulne-
 ra aliena proruere, alios clamare. Qui plus bi-
 berit fortior computatur: accusationis occasio
 est, adjuratum per regem frequentius non bi-
 bisse; vomunt ut bibant, bibunt ut vomant, di-
 gestio ventris & guttur non occupantur offi-
 cio. Hoc nunc dixisse sufficiat quod secundum
 Apostolum, in vino luxuria est, & ubicunque
 saturi-

saturitas, ebrietas fuerint, ibi libido domine-
tur. Specta ventrem, & Genitalia pro qualita-
te vitiorum, ordo membrorum. Nunquam ego ebrium
castum putabo qui etsi vino consepultus dor-
mierit, tamen potuit peccare per vinum. Et
August. Serm. 65. de tempore semper juncta est
saturitati lascivia, vicina sibi sunt venter &
Genitalia, & pro membrorum ordine, ordo vi-
tiorum intelligitur. Cui consonat. S. Ambro-
sius lib. de Elia & jejunio. cap. 16. Ebrietas ait
fomentum libidinis. Ebrietas incentivum insa-
nia, Ebrietas venenum sapientie, hac sensum
hominis mutat, & formas per hanc fiunt ex
hominibus equi adhiungentes: Siquidem natu-
rali calore corporis calidi, & præter naturam
vini calore flammati, cohibere se non queunt,
& in bestiales libidines excitantur. Et Isidorus
Hispalensis lib. 2. sent. cap. 42. Proxima est in-
quit ventri libido sicut loco, ita vitio: ubi enim
ventris cura, ibi & eorum, quæ circa ventrem
sunt proxima. In ordine namque membrorum
genitalia ventri junguntur, dumque unum ex
his immoderate reficitur, aliud ad luxuriam
excitatur, & denique Petrus Damiani lib. 1.
Epist. 15. cum tantopere inquit homines non

exigente naturâ, sed impuritati gula deserui-
unt, velint, nolint libera libidini frena laxan-
tur: ve ter enim atque pudenda contigua sibi
sunt affinitate contermina, & cum ille sine tem-
perantia discretione reficitur, illa protinus ad
contumelias excitantur. Cibi scilicet illices
sunt libidinum, & immoderate percepti pro-
prij humoris exuberantiam, mox ad pudenda
transmittunt. Qui videlicet humores dum
congesti pruriunt & titillant, importunius ex-
petunt, ut per coitum effluant. Vnde Apostolus
i. ad Timoth. 5. concessit modicum vinum, ob-
stomachi & varias infirmitates: vetuit e con-
tra inebriari vino, in quo est luxuria. Quae
propter Isidorus Pelusiota lib. 1. Epist. 495. vi-
num inquit ad necessarium corporis usum
modice haustum pectus exhilarat, quod autem
ultra mediocritatem adhibetur perulans con-
tumeliosum, atque intemperans vocatur. In-
temperans enim res vinum, & contumeliosa
res ebrietas inquit sacra scriptura: & rursum:
Nolite inebriari vino, in quo est luxuria, atq[ue]
ipsa natura per immoderantiam turbata & a-
gitata lascivia magistra efficitur.

Sed his Sanctorum Patrum rationibus & auctoritatibus non obstantibus ad gulæ illecebras quodammodo invitant, qui docent.

PROPOSITIO XVI.

Licet comedere & bibere usque ad satietatem ob solam voluptatem modo non obfit valetudini.

21. **H**ujus rationem assignat Author, quia licite potest appetitus naturalis suis actibus frui, adeoque oculi videre, manus palpare, aures audire, odoratus olfacere, & gustus comedere & bibere, quod libet & placet, & quantum placet, imò & ultimum finem in eis constituere: fruitio enim est finis, usus verò mediorum. Sed hujus assertionis absurditas satis supra ostensa, & refutata est, in illa propositione voluptates sensuum licite possunt appeti propter se: quibus accedat divina comminatio, non graventur corda vestra crapulâ vel ebrietate &c. *Va vobis, qui saturati estis, quia esurietis. Et*

S. Augustinus de Moribus Ecclesie cap. 21. Ha-
bet igitur ait vir temperans in rebus morali-
bus & fluentibus vita regulam, utroque testi-
mento firmatam, ut earum nihil diligat, nihil
per se appetendum putet: sed ad vita huius, at-
que officiorum necessitatem, quantum satis est,
usurpet mentis modestia, non amantis affectu.
Et de his similibus merito asseveres illud,
Socratis: illos nimirum velle vivere ut bibant
& comedant, non comedere, ut vivant,

PROPOSITIO XVII.

Non nisi veniale est absque utilitate se cre-
bo & potu usque ad vomitum inquirere,
nisi ex huiusmodi vomitibus gra-
via valetudini incommoda oriantur.

QUæ deducta videtur ex alia ex qua se-
 quitur tanquam conclusio ex suo prin-
 cipio.

PROPOSITIO XVIII.

Gula ex naturâ suâ non est mortale, sed so-
lum veniale peccatum.

22. **S**I enim Gula ex genere suo peccatum veniale & non mortale est, nec is, qui se cibo & potu usque ad satietatem & vomitum sine læsione sanitatis corporalis ingurgitat peccare mortaliter censendus est: sed contra est, quod *Salvator* simul, & semel crapulam, & ebrietatem damnat, & cavere mandat: & *Apostolus* commestationes & ebrietates simul ponit inquitens *Rom. 13. non in commestationibus & ebrietatibus, non in cubilibus, & impudicitis, non in contentione & emulatione, sed induimini Dominum Jesum Christum, & ad Galatas 5. inter peccata à Regno Dei excludentia, quæ indubie sunt mortalia, ponit commestationes: quod si bene de aliis ibidem connexis ob illam causam judicent Doctores scholastici esse peccata mortalia: utique & gula, quæ nomine commestationis importatur, mortale erit: Quod bene advertit *facultas Theologica Lovaniensis, & Episcopus Namurcensis*, dum priorem articulum explicite, & alterum implicite censurarunt: si enim talis ingurgitatio peccatum veniale non est, certe mortale erit (quoniam enim peccatum sit nemo dubitat) adeoque*

intra limites, & in propriam materiam guloſam
 malitiam mortalem pertingere poterit,
 quod requirit *Doctor Angelicus* ad hoc, ut ali-
 quid sit ex genere suo peccatum mortale.
 Vnde apposite *Gerson serm. 1. contra Gulam*
Dom. 1. Adventus, Gula ait ex personâ quæ esse
 deberet civitas, & habitatio Dei, facit habita-
 tionem quandam inimicorum, & tanquam
 speluncam latronum, aut harum porcorum, per
 gulam homines transgrediuntur præcepta le-
 gis, & ideo non habet præceptum speciale, quod
 eam prohibeat: quia omnia sunt ei contraria,
 & ipsa omnibus. Quod si censura *Lovanien-
 sis* mortale iudicat usque ad vomitum se in-
 gurgitare, modo absit periculum lædendæ
 valetudinis, facile colligere licet quid sit iu-
 dicatura de sequenti, quâ asseritur.

PROPOSITIO XIX.

*Licet usque ad vomitum bibere & comē-
 dere, etiamsi quis vomat, ut iterum bi-
 bere possit.*

Certe

Certe bestialis & plus, quam bestialis est
hæc assertio : bruta animalia metas sui
ventris & appetitus norunt, cui dum satisfac-
cerint, cessant, nec ultra se cogi permittunt,
quod attendens *D. Augustinus serm. 231.*
Considerent inquit ebrii, si non peiores ani-
malibus iudicandi sunt : cum enim animalia
amplius, quam eis opus est, bibere nolint. illi &
duplum, & triplum, quam eis expedit, potum
accipiunt: & unde trium vel quatuor dierum
refectionem poterant habere, uno die cum gran-
di peccato contendunt perdere potius, quam ex-
pendere: & utinam potum tantummodo per-
derent, & non etiam ipsi perirent, nec minus
laxant habenas ebrietati gulæ sorori, cibum
enim superfluum ordinarie liquido perfun-
di volunt sive pro digestionem, sive pro dele-
ctatione. Ebrietatem definiunt ordinarie,
quod sit voluntaria privatio usus rationis
per nimium potum causata eam esse ex ge-
neris suo mortale peccatum, & ex naturâ suâ
malum omnes sentiunt, & nihilominus do-
cent aliqui.

PROPOSITIO XX.

Licitum est inebriare se, ex praecepto Medicorum, si aliter sanitas recuperari non possit.

PROPOSITIO XXI.

Licitum est inebriare se, si quis cogatur ad hoc intento ense.

PROPOSITIO XXII.

*Licitum est alterum inebriare ad aver-
tendam proditionem urbis.*

PROPOSITIO XXIII.

*Non est ebrius, nec peccat mortaliter cuius
phantasia aliquo modo turbata est, qui
evomit, lingua citubat, cujus pedes va-
cillant*

cillant, oculi cernunt duplicia, & domus gyrare videtur.

23. **F**undantur hæ assertiones prima in recuperanda sanitate, secunda in vitanda morte, tertia in majori bono; sed supposito, quod ebrietas ex naturâ suâ mala, & peccatum mortiferum sit, adeoque mortem animæ adferat: utique propter bona inferioris ordinis, qualia sunt vita, sanitasque corporalis, nunquam se inebriare licebit: cum propter vitam, sanitatem, bonaque temporalia nunquam licitum sit peccare mortaliter. Quod confirmat *S. Augustinus serm. 232. etiamsi inquit ad hoc ventum fuerit, ut tibi diceretur aut bibas, aut morieris: melius erat, ut caro tua sobria occideretur, quam per ebrietatem anima moreretur:* Sed paucos modo inuenies, qui tantum timorem incuti, sed facile sibi id persuaderi permittunt, non est opus tam violentis mediis in gratiam Principis, aut alicujus boni amici bibimus, & rationem in potu submergimus, multi que putant sufficere, si adducant excusationem à *S. Augustino* diu ante prævisam, locoque jam cita-

to memoratam: solent ebriosi ait se ita excu-
sare, ut dicant persona potens me coëgit, ut am-
plius bibam, & in convivio Regis, vel Prince-
pis non potui aliud facere: ad excusandas excu-
sationes in peccatis ista prætendimus, & quod
implere nolumus, non potuisse nos dicimus,
nolle in culpa est nostra, & non posse prætendi-
tur. Etiam si ad hoc veniretur &c. Sic nec ra-
tio tertiæ propositionis subsistit, non enim
facienda sunt mala, ut eveniant bona, falsum-
que est majus bonum esse liberare civitatem
à proditione, quam committere peccatum
mortale: si enim teste S. Augustino non licet
mendacium committere, licet totus mun-
dus per ipsum possit salvari: quanto minus
licebit mortale peccatum pro unius civita-
tis salvatione committere? certe bonum pu-
blicum privato semper antefendum est.
Quando verò concurrunt salus reipublicæ
& charitatis violatio, quâ Deum offendere
cesse est: præstat in illis mori, milleque res
publicas perire, quam Deum vel levissime
offendi. Declinata siquidem offensa Dei ra-
tionem habet boni publici, salus populi bo-
ni privati.

Quod

Quod si ad vitandam mortem, recuperandam sanitatem liceat se inebriare; quare non æque licebit ob eandem vel similes causas committere fornicationem, adulterium, & similia: præsertim si alicui ob votum matrimonij incapaci id præscribat Medicus, vel aliquis intento ense mortem minitetur? si dicas majus hic subesse delectationis, & consensus in illam periculum, quam in eo, qui ex simili timore, vel motivo se inebriat: contra est, quod multi usque ad ebrietatem bibunt, non quidem ob delectationem (mallent enim sæpe ab illa abstinere) sed ut Principi, aut bono amico inuitanti satisfaciant: quos tamen à peccato nullus excusat, adeoque delectatio, quam quis in potitatione percipit, non est de formali ebrietatis, sed tota ejus malitia in hoc consistit, quod aliquis voluntariè per nimiam potus inebriantis sumptionem se privet usu rationis: quod quoque, indicat illa Dei apud *Isaiam cap. 5.* comminatio, *Vae* inquit, *qui potentes estis ad bibendum vinum, & miscendam ebrietatem* non dicit, *vae*, qui delectamini in sumptione vini, sed *qui potentes estis ad bibendum vinum* sive illud

lud

lud cū, siue sine delectatione fiat: Scēpe cū
videre est pro palmā potitantes, quis eorum
plus vini altero capere possit, qui tantum ab
est, ut in sumptione tali delectarētur, ut eti-
am natura horrens sumptum per vomitum
eijceret

24. Hos graphice describit S. Ambrosius
lib. de Elia & jejuniō cap. 13. Primo inquit mi-
noribus poculis velut velitari pugna praludē-
tur. Verum hæc non sobrietatis est species, sed dis-
ciplina bibendi, ut irritent sitim, ergo ubi ca-
lere cœperint, poscunt majoribus poculis, fer-
vor inardescit. Deinde procedente potu longi-
us contentiones diuersæ, & magna certamina
quis bibendo præcellat, nota grauis, si quis se ex-
cusat. si quis temperandum forte vinum putet,
& hæc donec ad mensas perueniatur secundæ.
At ubi consummata fuerint Epula, putes jam
esse surgendum? tunc de integro potum instau-
rant suum. & cum consumauerint, inchoare se
dicunt: tunc deferuntur Phiala, tunc maximi
Crateres, quasi instrumenta bellorum, ac ne im-
moderatum hoc arbitraris, mensura proponi-
tur, certatur sub iudice, sub lege decernitur.
Agonothetes illic furor est, stipendium debili-
tas,

tas, victoria premium culpa. & cap. 14. Nec vos ait, excusamini, qui vocatis, ut amicos, & emittitis, ut inimicos, quanto melius in terram unguis affudisses? Quid te delectant damna sine gratia? rogas ad iucunditatem, cogis ad mortem: invitas ad prandium, efferre vis ad sepulchrum: cibos promittis, tormenta irrogas: vina pratendis, venena suffundis. Et S. Augustinus serm. 231. Majora pocula providentur, certa bibendi lege contenditur, qui poterit vincere, laudem meretur ex crimine.

Ex quibus jam dictis facile quivis prudens æstimabit, quid de quarta dicendum sit: Ea etenim jam sufficienter cum illa, quæ ab Universitate Lovaniensi censurata, supra quoque est refutata, ac proinde ad septimum Decalogi Præceptum transimus.

Articulus